

Loflied op de sterke vrouw

Een sterke vrouw, wie zal haar vinden?

Zij is meer waard dan edelstenen

Uit: Spreuken 31, vers 10

Tekst Robert van Noort / **Foto** Gisele Wulfsohn

Black Economic Empowerment (BEE) is hier in Zuid-Afrika één van de *buzzwords*. Kort gezegd moet over een aantal jaren in elk bedrijf minimaal 27% zwart of gekleurd eigenaarschap zijn. Er is een ranking systeem opgezet. Vraag je een zwarte gehandicapte vrouw, dan scoor je meer punten dan wanneer je een gekleurde man (iedereen die niet zwart of wit is) uit een *township* uitnodigt. Dit klinkt ridicuul, want wie gaat nu iemand zonder ervaring, opleiding en expertise benaderen. Toch is de nood hoog. Waar vind je die zeldzame zwarte aandeelhouder?

Johan is Afrikaner en eigenaar van een grote steenfabriek. De vorige generatie heeft het land verworven waaruit men de grondstoffen wint. In zijn indrukwekkende kantoor hangen luipaarden, leeuwen en ander groot wild. Voor hem is het ondenkbaar dat een zwarte medewerker mede-eigenaar wordt. 'Verkopen of liquideren', zegt hij strijdbaar. Ik ben nieuwsgierig naar zijn motivatie. Naast het minder fijne verhaal over wat nu wel en niet rechtvaardig is, spreekt hij uit dat er gewoon te weinig kwaliteit is, te weinig goed opgeleide mensen. Mijn suggestie zich toch eens in de plaatselijke gemeenschap te oriënteren, stuit echt op, laat ik maar zeggen, een assertief 'NEE!'. Einde gesprek.

In mijn vorige column voerde ik Fabian op, een ex-gangleider uit Eldorado Park, het vergeten buur-township van Soweto. Mijn collega Heike en ik trekken een dag met hem op. Ik beschouw hem, hoe raar dit ook moge klinken als een rasondernemer. Hij runde vanaf zijn achttiende een bloeiend bedrijf, toegegeven: van criminele aard. Hij beschikt dus over de benodigde competenties.

Fabian organiseert een bezoek aan de *minister* van de episcopale kerk. Deze dominee vraagt ons, vrij naar Matteüs, 14, 15-21, of we van vijf dekens vijfhonderd kunnen maken. Als we goed doorvragen blijkt dat de dominee gewoon geld wil. En dat terwijl we juist aan de slag willen met de ideeën van Fabian, om in het gigantische gebouw, door de kerkleden zelf gebouwd, een trainingscentrum op te zetten en onder de hoede van de kerk kleine ondernemingen te starten. Maar helaas, de dominee denkt in geld en niet in ondernemen. Fabian is echt uit het veld geslagen. De dominee die hij zo bewondert begrijpt hem niet en, nog erger, luistert helemaal niet.

Dan maar los van de kerk iets opzetten. In bijna alle huishoudens zijn de koude en de warme kraan gescheiden aan-

gebracht. Het mengen kost veel water. Water gaat schaars en duur worden. Idee: laten we mengkranen volgens een huurkoopconstructie verkopen. Dit bespaart uiteindelijk water en geld. Maar ja, wie investeert?

Hoe kom je aan eigendom in een van de grootste en meest prestigieuze bedrijven van Zuid-Afrika? Met mijn locale collega Mark ga ik op bezoek bij Tandy. Deze vrouw, echtgenote van een Afrikaanse *chief*, combineert het traditionele Afrikaanse leven met *state of the art* zakendoen. Klein van stuk, elegant gekleed met vriendelijke, doordringende ogen. Erg invloedrijk is ze ook, ze adviseert president Mbeki en is voorzitter van de club die de infrastructurele vraagstukken voor 2010 (want dan is Zuid-Afrika gastland van het WK-voetbal) moet oplossen. Ze ontvangt ons in haar prachtige kantoor aan de rand van Johannesburg. Tandy is voor een klein percentage, samen met drie andere vrouwen, eigenaar van De Beers (u weet wel, van de diamanten) en hierdoor miljonair. Met enige bravoure zijn de vier dames op het management van De Beers afgestapt en hebben hen een aanbod geformuleerd: 'in ruil voor onze ideeën en expertise om aan de BEE te voldoen, krijgen wij eigendom in het bedrijf, te financieren via het toekomstige te verwachten dividend.' Inmiddels beleggen de vier in verschillende *ventures*, zoals dat zo mooi heet tegenwoordig. Een interessant voorbeeld van expertise in ruil voor eigendom. Maar het verhaal gaat verder. Tandy en haar medebeleggers investeren hun dividenden in startende ondernemingen, in kleine bedrijfjes op het platteland, zoals een tomatenkwekerij. Daarnaast start ze een centrum voor ondernemerschap op. Hier kunnen mensen leren hoe te ondernemen. Ook dit centrum moet winstgevend zijn en werk creëren. Vrouwen met een visie, vrouwen die zelf het initiatief in handen nemen en houden. Hun aanpak laat zien dat de kwestie van de BEE in Zuid-Afrika helemaal niet de molensteen om de nek van witte ondernemers hoeft te zijn.

Het wordt tijd dat Johan en Fabian met Tandy gaan praten.

Robert van Noort is partner in Kessels & Smit, *The Learning Company* en voorzitter van NV02. Hij zet in Zuid-Afrika 'Imveliso' op, een centrum dat duurzaam ondernemerschap stimuleert. Voor O&O bericht hij vanuit Zuid-Afrika over zijn belevenissen. E-mail: vannoort@kessels-smit.nl